

**VERGETEN GENTSE SCHRIJVERS:
NAPOLÉON DESTANBERG
(GENT 1829 — SINT-AMANDSBERG 1875)**

Journalist, toneelspeler, regisseur, dichter, toneelauteur

Napoléon Livinus Destanberg is geboren in 1829 te Gent in de Geldmunt. Zijn vader Joseph Jean was huisschilder; zijn moeder groentenverkoopster. Later woonde hij met zijn moeder (weduwe) aan de Groentenmarkt, de Korte Meer en de Chartreuzenstraat.

Napoléon woonde te Gent, te 's-Gravenhage, te Antwerpen en opnieuw in Gent. Te Sint-Amandsberg had hij een buitengoed "Vliegenburg", een huis van zijn stiefvader Geiregat, die paardenslachter was en waar de vliegen afkwamen op de huiden van de geslachte dieren. Na lager onderwijs in een stadsschool, volgde hij de Rijksmiddelbareschool en het Atheneum. Hij studeerde ook rechten aan de RUG, doch heeft deze studie niet afgemaakt. Hij vestigde zich te 's-Gravenhage, waar hij meewerkte aan een Franstalige dagblad. Van 1853 tot 1858 was hij acteur bij het Nationaal Toneel te Antwerpen en raakte hij vertrouwd met de meesterstukken der Nederlandse, Franse en Duitse toneelkunst; in het laatste jaar was hij ook werkzaam als regisseur. In de voorrede tot zijn vertaling van Macbeth, vertelt hij dat hij niet minder dan tweehonderdzesennegentig bedrijven verzon, schreef en vertaalde. Hij was tevens hoofdredacteur van het humoristisch toneelblad De Eyerboer. In 1858 werd hij hoofdredacteur van de krant De stad Gent en medewerker van de Journal de Gand. «Nous nous engageons (sic) toutefois à prendre moins des airs de prophète, d'une part, à ne pas oublier le sérieux de son emploi d'autre part.» (Auguste Larouat) De bijdragen van Napoléon Destanberg in tijdschriften zijn ontelbaar; doch overmatig drankgebruik sloopte zijn gestel. Van 1863 tot 1875 was hij samensteller van de luimige Almanak van Cies van Ghendt, zijn pseudoniem. Bij iedere belangrijke verkiezing gaf hij een kiesblad uit. Napoleon was een progressieve liberaal en hij kwam op tegen de armoede, de hongerlonen, vrouwen- en kinderarbeid. Hij pleitte voor verplicht onderwijs. Beroemd refrein van zijn lied "Zonder den werkman" is "Wat zoudt ge zonder 't werkvolk zijn". "Voor kiesche ooren was hij niet gebekt; maar iets zonderlinge was de wezensverwisseling bij Destanberg, zoodra hij zich in tegenwoordigheid van vrouwen bevond; dan wist hij zoo kiesch en bedwongen te zijn, sprak hij zulke lieve en hoofsche woorden op zulken gekuischten toon, dat een gentleman het hem niet zou hebben afgedaan."

Napoléon Destanberg. 1829-1875.

(W.R. Gedenkbladen, p.162) Hij had negen kinderen. Zijn jongste dochter is gehuwd met beeldhouwer George Minne. Zijn grafsteen, op de Westerbeegraafplaats, arduin in obeliskvorm met portretmedaillon, is het werk van beeldhouwer Isidoor Dubrucq. De gedenksteen werd betaald met inschrijvingsgelden. In 1901 kreeg hij een borstbeeld in de Nederlandse Schouwburg. Hij was lid van de Fonteine te Gent en de zangmaatschappij De Vlaamsche Jongens. In 1865 richtte hij te Gent Het Nationaal Tooneel van Oost-Vlaanderen op.

Napoléon schreef voor het volk in de volkstaal en te Gent was hij zowat de officiële dichter van het volk: **Al de liberale liedjes en gedichten 1846-1866** (1866) waren commentaren op de politieke en sociale actualiteit en gesitueerd in Gent. “Te Gent was Destanberg de volkspoëet in den vollen zin des woords; wie maar een gelegenheidsgedicht of liedje noodig had, kon altijd bij Destanberg gediend geraken; het stuk was gedicht, terwijl de besteller, om zoo te zeggen, nog bezig was hem het onderwerp uit te leggen. Zijn tarief was geregeld naar de beurs zijner klanten; hij stelde 25, 15 of 10 frank; voor den gemeenen man tokkelde de volksvriend zijn lier meestal voor niets. Honderden zulke stukjes heeft hij gemaakt en daaronder waren er zeer aardige. Hoe jammer dat die snipperingen, dikwijls vol geest en humor, verloren gaan. “(W.R. Gedenkbladen, p. 163-164). Hij schreef liederen, cantaten, **Jacob van Artevelde** (1863), die getoonzet werden door Peter Benoit en François Auguste Gevaert, en koren, doch was vooral bekend als toneelauteur -113 titels!- van blijspelen: aanvankelijk bewerkingen van Franse modellen, zoals **Trommelaar en Trompetter** (1853) en **De Koopman in Kinderspeelgoed** (1854). Met de oorspronkelijke klucht **Drie Kalotten voor één hoofd** (1854) verwierf hij een uitbundige bijval. Hij dialogueert met een natuurlijkheid, die de meeste tijdgenoten hem mochten benijden. Zelf vervulde hij op schitterende wijze de hoofdrol in zijn drama **Laurens Coster** (1854). Verder schreef hij **Poets wederom poets**, zangspelen o.a. **Maria van Bourgondië** (1865), drama's zoals **Mast en Danneels**, (1862) een drama in vijf bedrijven, waarin hij zich op en top een theaterman toont. **Elena** (1865), drama met zang in vier bedrijven, waarin hij noch bombast, noch woordgeweld als het bedenken van hyper-romantische toestanden schuwt en toch weet te boeien en een zekere waarchtigheid bereikt. Hij schreef ook kindertoneel. Zijn kinderpoëzie werd getoonzet door Karel Miry en Hendrik Waelpuut. Hij maakte vertalingen van Molières **Tartuffe**, Victor Hugo's **Les Misérables** en Shakespeares **Macbeth**. Hij werd herhaaldelijk bekroond, o.a. voor zijn **Hippoliet van Peene en zijne werken** (1865). Destanberg, die een ontwikkeld man was, bereikt in de dramatische literatuur in Vlaanderen een hoger peil dan zijn voorgangers Ondereet en Van Peene.

Literatuur

- Willem Rogghé, Gedenkbladen, 1898, Napoleon Destanberg, p. 161-166.
- T. Coopman en V. dela Montagne, 1830-1880. Onze dichters. Een halve eeuw Vlaamsche poëzie, 1880.
- M. Sabbe, L. Monteyne, H. Coopman, Het Vlaemsch Toonel, 1927
- G. Van Melle, Napoléon Destanberg, La Flandre Libérale, april 1929.
- L. De Vriese, De volksdichter Napoleon Destanberg herdacht, 1916.
- Winkler Prins Encyclopedie van Vlaanderen, deel 2, p. 279, 1973
- L. Speeckaert, Napoleon Destanberg, Jaarboek van de Kamer van Retorica De Fontaine, deel I, XXV, 1975.
- A. Deprez, Briefwisseling van Dr. F.A. Snellaaert. II Bio- bibliografische lijst van de correspondenten, 1978.

Daniël Van Ryssel